

Çocuğun Eğitiminde Disiplin ve Sınırlar

Her anne baba çocuğunu en iyi şekilde yetiştirmek ister. Çocuğunun mutlu, başarılı, iyi bir kişiliğe sahip bir birey olarak toplumda yer almasını arzu eder.

Her zaman bilinen bir söz vardır: "Eğitim ailede başlar." İşte burada ailenin vereceği iyi eğitim, çocuğuyla kurduğu sağlıklı iletişim becerilerini kullanmasına bağlıdır.

"Eğitim anne dizinde başlar; her söylenen sözcük, çocuğun kişiliğine konan bir tuğladır."

DİSİPLİN NEDİR?

Davranışı yönlendirmeyi amaçlar.

Kişinin kuralları benimsemesi, dış uyarılara gerek kalmadan bu kurallara kendi kendine uymasındır.(Özdenetim)

İyi bir disiplin, çocuğun baskı altında kalmadan kendi kendini yönetmesini hedefler.

Sınır koymak nedir?

- ⊙ Sınır koymak, çocuğun kendisini emniyette hissederek hareket edebileceği alanı belirleyen yardımcı ve yol gösterici işaretleri çocuğa sunmaktır.

DİSİPLİN VE SINIRLAR NEDEN ÖNEMLİDİR?

Kuralların anlaşılması,

Sınırların anlaşılması,

Kendini anlama,

Diğerleri ile ilişkilerin bilinmesi.

*Sınırlar, çocukların araştırma yapmalarına yardımcı olur.

*Sınırlar ilişkileri tanımlar.

*Sınırlar büyümenin ölçütüdür.

*Sınırlar güvenlik sağlar.

ÇOCUKLAR NEDEN SINIRLARA İHTİYAÇ DUYARLAR?

Başkaları ile başarılı ilişkiler kurabilmeleri için,

Onaylanabilir davranışlar göstermek için,

Kurallara ihtiyaç duyduklarından.

Anne-babalar çocuklarına sınır koymakta neden zorlanıyorlar?

Çünkü çocuklarına hayır diyemiyorlar.

Çünkü çocuklarını kendi anne-babalarından farklı yetiştirmeye çalışıyorlar.

Çünkü çocuklarını çok sınırlıyorlar.

Çünkü kendilerini eğitimden uzak tutuyorlar.

Çünkü çocuklarına emretmek istemiyorlar.

Çünkü çocuklarını şımartıyorlar.

DİSİPLİN KAZANDIRMADA AİLELERİN UYGULADIĞI YAKLAŞIMLAR

- ⊙ Otoriter aile yaklaşımı
- ⊙ İlgisiz ve kayıtsız aile yaklaşımı
- ⊙ Koruyucu aile yaklaşımı
- ⊙ Hoşgörülü aile yaklaşımı
- ⊙ Tutarsız aile yaklaşımı

OTORİTER AİLE YAKLAŞIMI

Çocuk her kurala uymak zorunda bırakılır.

Çocuğun hareketlerinde mutlaka bir kusur bulunur.

Çocuğun kendine olan güveni oluşmaz.

Hata yapmasına izin verilmediği için ileriki yaşlarda hayatın sıkıntılarına karşı dayanıksız olur.

İLGİSİZ VE KAYITSIZ AİLE YAKLAŞIMI

Çocuğun sorumluluklarından kaçma, çocuğa örnek model olmama vardır. Aile aşırı rahattır.

Çocuk bencil ve şımarık olur ve arkadaşları tarafından sevilmez.

Zararlı alışkanlıklar edinmeye eğilimli olur

KORUYUCU AİLE YAKLAŞIMI

Çocuğa gerektiğinden fazla özen ve kontrol gösterilir.

Çocuğun kendi yapması gereken işler anne tarafından yapılır.

Çocuk aşırı duygusal ve etrafına bağımlı olur.

İleriki yaşlarında bile ana babasının yanında olmak ister.

HOŞ GÖRÜLÜ AİLE YAKLAŞIMI

Duygu ve görüşlere saygı vardır.

Yanlışlarından dolayı çocuğa yaptırım uygulanır. Kurallar açıklanır.

Zor ve sabır isteyen bir yaklaşımdır.

Özgüveni geliştirir. Çocuk farklı alanlara yönelir. Kavgacı ve asi değildir.

TUTARSIZ AİLE YAKLAŞIMI

Eşlerin çocuk yetiştirmede farklı düşünceleri vardır.

Çocuğa karşı davranışlarda tutarsızlık vardır.

Çocuk asi, hırçın, inatçı olabileceği gibi içine kapanık ve sinik olabilir.

Bir işe odaklanamama problemi yaşar.

Yalan söyleme alışkanlığı oluşur.

DİSİPLİN KAZANDIRMADA AİLELERİN UYGULADIĞI OLUMSUZ DİSİPLİN ŞEKİLLERİ

1- Fiziksel disiplin: Dayak yiyen çocuğun vicdan ve ahlak gelişimi zayıf olur. Yaramazlık yaptığında dayak yiyen çocuk, yaptığıının karşılığını ödemiş duygusunu hisseder. Problemlerini saldırganlıkla çözümlenmeyi öğrenir.

2- Çocuğu sözle hor görmek: korkutma, tehdit, alay etme, küçümseme, bağırma, beddua.... (Ellerin taş olur. Beceriksiz, şişko, tembel, aptal, pis sersem) Çocuk kendini değersiz hisseder.

3- Sevgiyi esirgemek: Dayaktaki gibi aynı sonuçları verir. Çocuk kabul edilmek için çırpınır durur veya isyankar olur.

Sınırlar nasıl konmalı?

Anne babaların, çocuklarına nasıl sınır koyabileceğini televizyon izleme davranışı üzerinden inceleyelim.

⊙ I. Aşama

⊙ Ebeveynlerin kendilerine sormaları gereken sorular:

➤ Çocuğumu ne kadar iyi tanıyorum?

➤ Çocuğum beni kızdıran x davranışını yaparken aklından neler geçiyor?

➤ Çocuğum bu davranışı yapınca eline neler geçiyor?

- Çocuğum bu davranışı yaptığında neden bu kadar öfkeleniyorum?
- Kendim ve çocuğum için neler istiyorum?

Çocuğum, okuldan gelir gelmez televizyonun karşısına oturuyor. Yemeğini orada yiyor. Suyunu almak için bile kalkmıyor. Babası gelene kadar tv izliyor. Üstünü ancak o zaman değiştiriyor.

Çocuğum bu şekilde kendine iyilik yaptığını, güzel vakit geçirdiğini düşünüyor.

Sürekli tv izleyince yeni karakterler ve davranışlar öğreniyor. Bunların bazıları iyi bazıları ise kötü oluyor.

Görev ve sorumluluklarını ihmal etmesi beni çok öfkelenendiriyor.

Sosyal hayatın içinde olmasını, benim istediğim davranışları göstermesini istiyorum.

Sınırlar nasıl konmalı?

● II. Aşama

- Anne-babanın çocuğum sınırlandırılacak davranışları üzerinde görüş birliğine varması,
- Çocuğu eleştirmeden ve düzeltmeden kendisi hakkında konuşmasına fırsat verilmesi,
- Değiştirilmesi uygun görülen davranışın değişmesi için neler yapılabileceğinin çocukla beraber düşünülmesi ve kurallar üzerinde anlaşılması,

Eşim de ben de günde en fazla 2 saat tv izlemesini, ödevlerini yapmasını, erken yatmasını istiyoruz.

Ben dilini kullanarak etkin iletişim kuruyorum. Kendisini ve tv ile ilgili görüşlerini ifade etmesine, her gün aynı saatte 10 dakika ayırarak fırsat oluştuyorum.

Kendi beklentilerimi ve çocuğumun beklentilerini liste olarak hazırladım. Makul olanlar üzerinde anlaştık. Başlangıç olarak hem benim hem de çocuğumun bir kuralını devreye soktuk.

Sınırlar nasıl konmalı?

● III. Aşama

- Üzerinde anlaşılan kuralların tutarlı biçimde uygulanması
- Kurallar ihlal edildiğinde yaptırımların tutarlı biçimde uygulanması

Berber belirlediğimiz kuralları uyguluyoruz. Eşim de bu kuralların farkında ve bizimle tutarlı davranışlar gösteriyor. Misafirlige giderken de bu kuralları hatırlatıyoruz.

Kurallar ihlal edildiğinde, sözel ve fiziksel şiddet içermeyen, kişiliğine dokunmayan, davranışına yönelik eleştirilerim veya cezalarım oluyor. Bu konuda eşim de aynı hassasiyeti gösteriyor.

Kurallara uymadığı zaman ne olacak?

Kuralların ihlal edilmesi, hiçbir kuralın olmaması gerektiği anlamına gelmez. Kurallar ihlal edildiğinde daha önceden üzerinde dikkatle düşündüğümüz bazı sonuçların uygulanması gerekir.

Bu sonuç ne olursa olsun, çocuğunuz cezalandırıldığını düşünerek, size karşı gelebilir; ancak hiçbir şey yapmamanız bir dahaki sefere çok daha zor bir durumla karşılaşmanıza neden olabilir.

Kurallara uymadığı zaman ne olacak?

Hemen tepki göstermek yerine, nedenleri düşünün.

Öncelikle çocuğunuzun anlatacaklarını dinleyin.

İhlal edilen kurala uygun sonuçlar belirleyin. Örneğin eve belirlenen saatten geç gelmesi durumunda bir dahaki sefere genel olarak izin verdiğiniz zamandan daha erken gelmesi gibi...

Kurallara uymadığı zaman ne olacak?

- ⦿ Yalnızca uygulayabileceğiniz sonuçlar belirleyin ve bunların sayısının çok fazla olmamasına özen gösterin.
- ⦿ Çocuğunuz bir kuralı ihlal ettiğinde sonucunun ne olacağını önceden net bir şekilde bilmelidir. Ancak belirlediğiniz sonuçların, çocuğunuzun deneme arzusunu önleyecek derecede ağır olmamasına da dikkat etmelisiniz.
- ⦿ Çabucak bitirilebilecek ve çocuğunuza yeniden deneme şansı verebilecek sonuçlar belirleyin. Örneğin bugün eve geç geldiğin için yarın seni daha erken alacağım, ya da yarın evde kalacaksın, gibi...

DİSİPLİN NASIL UYGULANMALI?

Tutarlı ve esnek bir yaklaşımla,

Sevgi ve şefkatle,

Kuralları öğrenmesine zaman tanıma ve yeteneklerini geliştirmesi için sabır göstermeyle,

Olumlu davranışların desteklenmesiyle. (*kendine olan güven gelişir*)

Bazı Disiplin Teknikleri

Çocuklara iyi örnek olmak,

İyi davranışlarını ödüllendirmek,

Sorunun önemli ve kalıcı olup olmadığının tespiti,

Sürekli talimatlar yağdırmamak,

Hatalarının sonuçlarıyla baş başa kalmalarına izin verilmesi,

Yanlış davranışları yüzünden tatsız durumlar yaşamalarının sağlanması,

Cezaların gerektiği durumlarda verilmesi.

Disiplin Üç Temel Hedef İçin Uygulanmalıdır

1. Sevgi ve güveni geliřtirmek.
2. Özgüven hissi oluşturmak.
3. Başkalarını anlamak ve kişilere saygı duymak.

Sınır koymada altın kurallar

- ⊙ Gerçekten gerekliyse ve kararlıysanız “hayır” deyin.
- ⊙ Çocuğunuz koyduğunuz kurallara uymuyorsa nasıl bir yaptırım uygulayacağınıza karar verin ve tutarlı olun.
- ⊙ Çocuğunuza uzun nasihatlerde bulunmayın.
- ⊙ Güç kavgasına girmeyin.
- ⊙ Kendinize hâkim olun, bağıırıp çağırmayın.
- ⊙ Belirlenen sınırlamanın yapılan yaramazlıkla alakalı olmasına özen gösterin.

ANNE BABALAR İÇİN DİSİPLİN İPUÇLARI

- ⊙ İyi örnek olun. Eğer çocuğunuzun problem çözmek için şiddete başvurmasını istemiyorsanız fiziksel ceza vermeyiniz
- ⊙ Sınırları çiziniz, ama çok sayıda kural koymayınız.
- ⊙ Bir kural koymadan önce kendinize şunları sorunuz: Bu gerekli mi?/ Bu kural çocuğın sağlığını ve güvenliğini sağlıyor mu?/ Başkalarının haklarını ve mallarını gözetiyor mu?
- ⊙ Kurallar basit ve anlaşılır olsun.
- ⊙ Aile kuralları oluşturulurken çocuk da katılırsa onları daha dikkatle uygulayacak, daha az çignecektir.

ANNE BABALAR İÇİN DİSİPLİN İPUÇLARI

- ⊙ Çocuklar bir kuralı ihlal ettiğinde sonucunun ne olacağını iyi anlamalıdır.
- ⊙ Örneğın, çocuğunuzun tek başına karşıdan karşıya geçmesi yasaksa ve o bu kuralı ihlal ederse cezasını uygulamaya kararlı olmalısınız.
- ⊙ Esnek olun. Bu kurallar çocuklar küçükken geçerlidir. Ancak onlar büyüdükçe daha fazla özgürlük isterler.
- ⊙ Unutmayın, her çocuk farklıdır. Onların kendilerini kontrol etme becerilerini geliştirmelerine izin verin.

ANNE BABALAR İÇİN DİSİPLİN İPUÇLARI

- ⊙ Çocuğunuzun, sizi ve başkalarını rahatsız eden davranışları olursa hemen söyleyin. Problemleri biriktirmeyin. Kararlı olun.

- ⦿ Ailenin diğer bireyleriyle de disiplin kuralları konusunda hemfikir olun. Bu şekilde çocuk, kurallara uymadığı zaman neler olacağını bilecektir.
- ⦿ Çocuklarınızın iyi davranışlarını, başarılarını övün. Onun çabalarını takdir ettiğinizi bilsin.
- ⦿ Çocuđunuzla güç savaşına girmekten kaçının.
- ⦿ Disiplin, kazanan ve kaybedenin olduđu bir oyun değildir.
- ⦿ Siz çocuğunuzun kurallara uymasını beklersiniz, o sizden dürüstlük bekler.

ANNE BABALAR İÇİN DİSİPLİN İPUÇLARI

- ⦿ Onun sizinle aynı fikirde olmayacağı zamanlar olacaktır. Buna saygı gösterin, pozitif öneriler getirin.
- ⦿ Eleştirmeyin. Eleştirmek ve dırdır etmekle çocuğunuzun gücenmesine, kızgın olmasına veya kendini aşığılamasına neden olabilirsiniz.
- ⦿ Bağımsızlık duygusunu ve sorumluluk almasını destekleyin.
- ⦿ Espri anlayışınızı kaybetmeyin.
- ⦿ Onları ne kadar çok sevdiğinizi söyleyin.
- ⦿ Uygun davranmadıklarında çocuğunuzu değil, o davranışı sevmediğinizi açıkça belirtin ki sevginizden şüphe duymasın.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

UNUTMAMALI Kİ!

Disiplin konusunda ailenin attığı olumlu adımların hepsi okul ortamına da yansıyacaktır.